

közeledésre, hogy velünk együtt döntsenek le minden akadályt ebben az irányban". (Bányai László)

A BUKARESTI NEMZETKÖZI SZOCIOLÓGIAI KONGRESSZUS.

Augusztus 29-e és szeptember 13-a között zajlik le Bukarestben a XIV. nemzetközi szociológiai kongresszus. A kongresszus előkészítési munkálatait és megszervezését **Gusti Dumitru dr.** egyetemi tanár, az európai híri román szociológus irányítja. A kongresszus előkészületeiről részletes beszámolót közöl a **Gusti Dumitru dr.** szerkesztésében megjelenő **Sociologie Românească** című társadalomtudományi folyóirat legutóbbi száma, honnan kiderül, hogy a kongresszus iránt külföldön is élénk érdeklődés mutatkozik s nemcsak európai államokból, hanem az Egyesült Államokból, Argentínából, Braziliából, Indiából, Mexikóból is érkeztek jelentkezések a kongresszus előkészítő bizottságához.

A kongresszus programján szereplő előadások hat tárgykört ölelnek fel: 1. **A falu és a város.** A falu és a város társadalmi rétegződésének, életének, lakosságának helyzete és sajátosságai. 2. **A társadalmi csoportok.** A család, életkor, nem, társadalmi osztály, párt, felekezet vagy nemzetiség szerinti elkülönülések a társadalomkutatás megvilágításában. 3. **A társadalomkutatás módszerei.** 4. **A szociológiai oktatás kérdései.** 5. **A szociológia gyakorlati alkalmazása.** 6. **A szociológiai vizsgálatok megszervezése.**

A kongresszus előkészítő bizottsága 1,165 meghívót küldött szét s eddig 324 érdeklődő jelentette be részvételét, bár a jelentkezések még nem zárultak le. A jelenkezők közül 100 román, 224 pedig külföldi.

Az eddigi jelentkezések szerint a kongresszus keretében 103 román és 114 külföldi tart felolvasást.

A „falu és város” csoportban összesen 69 külföldi előadó szerepel, köztük a belga **Dykman** és **Smets** a falu és a város szociológiai meg-

határozásáról, illetve az afrikai falu életéről, a bolgár **Kinkel Közép** és Keleteurópa, valamint a keleti szláv világ városainak keletkezéséről, három cseh előadó a kisváros mentalitásáról, a csehszlovák falu társadalmi helyzetéről és Prága környékének urbanizálódásáról; két francia a francia falu és város helyzetét és egymáshoz való viszonyát, a falu és a város szociológiai jellegzetességeit, **J. H. Probst-Bitaben** az északafrikai muzulmán falvak szociográfiáját ismerteti. Tizenegy német előadás foglalkozik az ipari és mezőgazdasági vidékek szociális helyzetével, a parasztságnak a városokba való bevándorlásával, **Kontze Werner** pedig a lengyel falvak túlnépesedésével. A jugoszláviai **Jankovich** „Haiducizmus — a banditizmus egyik formája Szerbiában” címmel tart előadást, míg a többiek a jugoszláv falvak szociális felépítését, a falusi munkaközösségeket, az egyház hatását a falvak életére s a horvát és szlovén vidékek szociológiai kutatásainak eredményeit mutatják be. Az amerikaiak közül **J. Carmody** a falvak elektrifikálásának szociális kihatásairól, **Max Salvadori** egy északamerikai olasz falu életéről beszél, **Hilmi Zia Ulken** török kiküldött az Ottomán birodalom városainak keletkezésével, **Weiss István** magyar kiküldött a mai magyar falu kérdéseivel foglalkozik.

A társadalmi csoport érdekesebb előadásai: **Emilio Villes** (Brazília): A „szomszédságok” szerepe a brazil falvak életében. **Mannhard** (német): A német parasztság Dél-amerikában. **Ronte** (német): A porosz parasztság felszabadítása. **Bernardo de Luca** (olasz): A nemzet, mint az emberi társadalom egysége. **Vinski Zdenko** (jugoszláv): A szerb „nagy család”, a „zadruga”. **Vukosavljević S.** (jugoszláv): A falu, mint különleges társadalmi csoport. **Ernest Mowrer** (USA): A városi család az Egyesült Államokban. **Dékány István** (Magyarország): A társadalmi közösségek

és szerevezetek elmélete.

A gyakorlati társadalomkutatás csoportjában: A. Farouharson (angol): A La Play House kísérleti módszerei. A. Freyer (német): Megjegyzések az autoritás elméletéhez. S. D'Orsini-Rosenberg (lengyel): A módszeres kutatás rendszerezése és törvényei.

A szociológiai oktatás csoportjában: C. Bouglé (francia): A szociológiai oktatás és a társadalomkutatás megszervezése. Alessandro Levy (olasz): Társadalomtudomány és bölcsélet. De. Grange (USA): A társadalomtudományok szerepe és oktatása az amerikai kollégiumokban.

A gyakorlati szociológia csoportjában: W. Gierlich (német): Az ekológiai kutatások jelentősége a büntetőpolitikában és a rendőri gyakorlatban. Okinski Wladyslaw (lengyel): Szociológiai kutatás a falvak egészségügyének szolgálatában. Végül a szociológiai kutatások szervezésének csoportjában két előadást emelhetünk ki: Paul Descamps (portugál): A monográfikus kutatás és F. Z. Fabri (török): A társadalomkutatás módszereinek oktatása és megszervezése Törökországban.

A kongresszus munkarendjén az eddigi jelentkezések szerint 103 román előadó is szerepel, ezeknek névsorát azonban ezideig még nem tették közzé. (Köves József)

A MAGNESSEG. A Népszöveg mellett működő Szeilemi Együtműködés Nemzetközi Intézete a Francia Tudományos Kutatások Központjával közösen nemrégiben hívta össze a magnetizmus első kongresszusát. Az összegyűlt harminc fizikus az emberi ismeretkör egyik legrégebb kincsének mai állapotát vizsgálta meg. Nem érdektelen ebből az alkalomból a magnetizmus történetét érinteni. A természetes mágnest már a legrégebb korban ismerték s hamar rájöttek arra a tulajdonságára is, hogy a vasat magához vonzza. Ennek a felismerésnek hasznosítása

azonban hosszú századokig váratott magára. Az iránytű, mely valójában első gyakorlati alkalmazása volt a mágnesnek, csak a 12. század körül terjedt el Európában, jóllehet a kínaiak ezer évvel ezelőtt már használták. Ez természetesen a mágnes tulajdonságainak módszeresebb tanulmányozásához vezet s Gilbert, angol fizikus (1540-1603) 1600-ban megírja a delejességről szóló első könyvét. Baconnal és Galileivel együtt a kísérleti módszer egyik előfutárának tekinthetjük.

A jelenség tanulmányozása hosszú ideig a nyilvánvaló gyakorlatiasság irányában történt s a föld delejességének tanulmányozásában merült ki. A hajósok számára lehetővé vált az iránytű segítségével nagyobb biztonsággal elindulni hosszabb utakra, de csak a 18. században az elektromosság terén tett haladás következtében s a 19. században jutott el a tudomány a delejes jelenségek gyorsabb felismeréséhez.

Oersted, dán fizikus fedezte fel, hogy ha a mágnestű fémhuzal mellé helyezzük s a huzalba elektromos áramot bocsátunk, a tű megváltoztatja irányát s ismét visszatér eredeti irányába amint az áramot megszakítjuk. Ezzel voltaképpen összefüggésbe kerültek a magnetikus és elektromos jelenségek. Oersted felfedezéséről 1820 július 21-én leírást küld az összes számottevő fizikusoknak, mire Arago megismétli a kísérletet a francia Tudományos Akadémia előtt. A természettudományok legemlékezetesebb tényei közé tartoznak az Akadémia következő ülésén, melyeken Ampère Oersted kísérletének elméleti magyarázatát adja s kiegészíti azt egy sereg új felismeréssel. Kimutatta Ampère, hogy sok hasonlóság és analógia áll fenn az elektromos árammal töltött fémdrót és a mágnes között s hogy egy szabadon felfüggesztett fémtekercs (szolenoid), ha elektromos áramot vezetnek bele, ugyanugy helyezkedik el, mint a mágnestű. Sőt tovább ment. Ki-